

Saksnummer	Utvalg	Møtedato
	Formannskapet	22.04.2015
	Bystyret	07.05.2015

Miljøopprydding Bodø indre havn-videreføring av prosjektet

Forslag til innstilling

1. Bystyret godkjenner at det gjennomføres geotekniske undersøkelser og videre utredninger for miljøopprydding i Bodø indre havn. Deponiområde og omfang av miljøopprydding må avklares. Dette må være avklart før gjennomføring kan endelig bestemmes.
2. Gjennomføringsfasen av prosjektet forutsettes utført i samkjøring med Kystverkets «Farledsprosjekt».
3. Brutto kostnader for å gjennomføre miljøoppryddingen vil maksimalt utgjøre 100 mill. Bodø kommune søker Miljødirektoratet om tilskudd til å dekke 75% av kostnadene. Resterende kostnader vurderes innarbeidet i økonomiplanen for 2016.

Sammendrag

Kystverket skal utdype innseilingen til Bodø havn som omfatter bla. utsprenning av 2 undervannsskjær og mudring av en del av indre havn. Farledsprosjektet er medtatt i NTP og planlegges i gang-satt høsten 2015.

Et miljøoppryddingsprosjekt for Bodø indre havn, koblet opp mot Kystverkets farledsprosjekt er under utredning. Risikovurdering av forurensede sedimenter i Bodø havn viser at for å oppnå ønskelige miljømål er det behov for å gjennomføre en miljøopprensning i Bodø indre havn.

Før prosjektet kan igangsettes er det behov for avklaring av deponiområde for massene, og omfang av miljøoppryddingen i Bodø havn. Dette krever at det utføres geotekniske undersøkelser.

Det er «tidskritisk» å få politisk vedtak på videreføring av utredninger/igangsettelse av miljøopprydding i havna for å kunne samkjøre oppryddingsprosjektet med farledsprosjektet til Kystverket. Bodø kommune har fått frist fra Kystverket om å beslutte samkjøring av miljøoppryddingsdelen til midten av mai 2015.

Totalt vil Kystverkets «farledsprosjekt» og Bodø kommunes «miljøoppryddingsprosjekt» ha en kostnadsramme på inntil 220 mill. inkl. mva, der Bodø kommunes andel vil være inntil 100 mill. inkl. mva. Miljødirektoratet har signalisert at det kan gis 75 % støtte av nettokostnadene.

Saksopplysninger

Bakgrunn

Kystverket planlegger høsten 2015 å starte utbedring av innseilingsforholdene i Bodø indre havn. I 2011 startet Kystverket planlegging av farledsutdyping av innseiling til Bodø indre havn. Fylkesmannen i Nordland og Miljødirektoratet ytret i forbindelse med regulering av farleden inn til Bodø indre havn ønske om at Kystverkets prosjekt skulle samkjøres med opprensning av forurensninger i sedimentet i Bodø indre havn på lik linje med prosjekt «Ren havn» i f.eks Tromsø, Harstad og Hammerfest. På bakgrunn av dette ble det opprettet en arbeidsgruppe bestående av Kystverket, Bodø havn KF, Fylkesmannen i Nordland og Bodø kommune, med Bodø kommune som initiativtaker og å inneha sekretariatsfunksjonen.

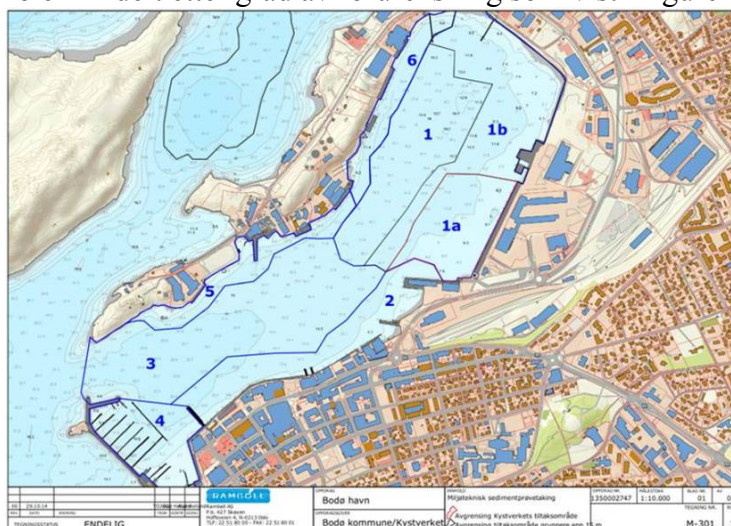
Bodø kommune, Bodø havn og Kystverket har samarbeidet om å gjennomføre miljøkartlegging av sedimentet. Gjennomføring av forstudiet ble vedtatt i Bystyret 24. mai 2012. Miljødirektoratet (tidligere KLIF) støttet undersøkelsen med 75 % av kostnadene; det vil si kr 530 000,- av en total kostnad på kr 1004 800,- inklusiv mva. Resterende 25 % av kostnadene ble fordelt på Bodø kommune og Bodø havn.

Rapporten for miljøundersøkelsen, trinn 2, utarbeidet av Multiconsult, ble ferdigstilt i januar 2013. Undersøkelsen påviste forurensning av tungmetaller, PAH, PCB og TBT. Sedimentet langs land ved Burøya og fra småbåthavna til og med fergekaia påviste miljøgifter i tilstandsklasse 4 og 5 (henholdsvis dårlig og svært dårlig tilstand). Forurensninger i klasse 4 og 5 kan utgjøre en helserisiko for mennesker som oppholder seg i området og det er en risiko for spredning av miljøgifter fra sedimenter til miljøet (økosystemet, flora og fauna).

Miljødirektoratet mener at tilstandsklasse 3 bør være et egnet miljømål i områder hvor det foregår skipsverftaktivitet.

For å føre opprenskingsprosjektet for Bodø indre havn videre, ble det i bystyre den 13.02.2014 vedtatt å gjennomføre geoteknik- og supplerende miljøundersøkelser (trinn 3) i Bodø indre havn samtidig med Kystverket. Miljødirektoratet har gitt tilsagn om å støtte med 75 % av kostnadene; det vil si kr 925 000,- av en total kostnad på kr 1 230 000,- eks. mva. Resterende 25 % av kostnadene skal dekkes over avløpsfondet.

Kystverket gjorde, via avrop med Rambøll, i februar avtale om utførelse av geotekniske undersøkelser og miljøundersøkelser, både for Bodø kommune og Kystverket. Trinn 3-rapporten skulle i hht. avtale foreligge i oktober 2014. Rambøll leverte den 12.februar 2015. Rapporten viste, som trinn 2- risikovurderingen, at miljømålene for havnen ikke oppnås med dagens tilstand i sedimentene. Risiko er inndelt etter grad av forurensning som vist i figuren:

Ut fra risiko for spredning og økologisk risiko i sediment og vann anbefaler rapporten at delområde 6, 2 og 5 prioriteres ved tiltak. For å hindre videre spredning av miljøgifter i havna bør delområdene 3, 4 og 1 tas i prioritert rekkefølge.

Aktuelle tiltak i Bodø havn er mudring og tildekking. Tildekking er å foretrekke der seilingsdyp overskrider 15 m og strømforholdene er egnet. Rapporten angir et grovt estimat i forhold til volum og arealer for de områdene som er aktuelle å mudre eller tildekke.

Trinn 3-rapporten fra Rambøll inneholdt ingenting om geoteknikk, selv om det inngikk i avrop. Av ulike årsaker er ikke de geotekniske undersøkelsene enda utført, noe som gjør at omfang av tiltak ikke kan bestemmes ennå. Det er kompliserte og usikre grunnforhold i havna og det er derfor helt nødvendig å få utført geotekniske undersøkelser før en kan beslutte hvilke deler av Bodø havn som kan ryddes opp for å oppnå en bedre miljøtilstand i sjøbunnen, evt. null-tiltak dersom stabiliteten viser seg for dårlig.

Forhold til planverk/føringer fra tidligere vedtak

- Aktuelle deponiområder ble 16.10.2014 lagt frem for Komite for plan, næring og miljø for orientering.
- Bystyre vedtok 13.02.2014 at det kan gjennomføres geoteknisk- og supplerende miljøundersøkelser i Bodø indre havn samtidig med Kystverket.(PS sak 14/61)
- I bystyret 24.05.2012 ble det vedtatt å gjennomføre forstudie med miljøprøvetaking av Bodø indre havn i samarbeide med Kystverket (PS sak 2012/364)
- Reguleringsplan for innseiling til Bodø indre havn er planID 1300 ble vedtatt av Bystyret i sak 13/84 av 19.06.2013

Andre opplysninger/uttalelser

Miljødirektoratet og Fylkesmannen har gjennomgått Rambølls trinn 3-rapport og har en del kommentarer til den. Her er noen av kommentarene:

- Rapporten kom for sent og den bærer preg av ikke å være helt ferdig. Dette kan gi betydelige konsekvenser for muligheten for Bodø Kommune og Miljødirektoratet til å kunne ta nødvendige beslutninger om opprydding tidnok til å kunne holde tritt med Kystverkets behov for fremdrift i farledsmudringen.
- Rapporten har for lite faglige anbefalinger om hvilke deler av Bodø havn som må ryddes opp for å oppnå en god miljøtilstand i sjøbunnen, og hvilke deler som ikke behøver å ryddes opp.
- I følge prosjektbeskrivelsen som ligger til grunn for prosjektet skulle Rambøll som del av dette prosjektet og innenfor den avtalte kostnadsrammen gjennomføre geoteknisk undersøkelse og vurdering av potensielle problemer knyttet til opprydding, dvs. mudring og tildekking i Bodø havn. Geotekniske undersøkelser er ikke utført/medtatt i rapporten.
- Rapporten har mangelfulle strømmålinger i sjødeponiet i Nyholmsundet.

Vurderinger

Problemanalyse

Deponi:

Det er per i dag ikke avklart hvor alle masser fra Kystverkets utdypingsprosjekt og mudringsmasser fra miljøoppryddingsprosjektet kan deponeres. Langskjæret har vært vurdert som deponi for massene, men har vist seg vanskelig og urimelig kostbart å benytte til dette. Rambøll har derfor

anbefalt å utelukke Langskjæret som deponiområde. Nyholmsundet har reguleringsmessig kapasitet til å ta i mot inntil 200 000 m³, mens behovet for deponivolum er på nærmere 300 000 m³.

De deponialternativene som kan være aktuelle å undersøke videre er følgende:

- Alt.1. Nyholmsundet
- Alt.2. Nyholmsundet + Langstranda.
- Alt.3. Samuelsen (på Lille Hjørtøy).

Alt.1 Nyholmsundet:

For å kunne benytte dette dypvannsdeponiet for alle massene, både rene og urene, må reguleringsvolumet økes fra 200 000m³ til 300 000m³ (krever reguleringsendring). Det er en del uklarheter i forhold til strømforholdene i Nyholmsundet, og hvorvidt massene fra Bodø havn er egnet for deponering her. Kystverket vil utføre videre undersøkelser for å finne ut om deponiet kan benyttes til alle massene og om «geobag» kan være et alternativ å benytte i dypvannsdeponiet.

Alt.2. Nyholmsundet + Langstranda:

Strandkantdeponi på Langstranda, som skal benyttes til steinmasser fra Bodøtunnelen, vurderes utvidet østover innenfor regulert område. En utvidelse antas å kunne gi plass til Kystverkets steinmasser og de urene mudringsmassene. Kystverkets rene masser fra utdypingen tenkes deponert i dypvannsdeponi i Nyholmsundet.

Byplankontoret har igangsatt undersøkelser i forbindelse med en utvidelse på Langstranda.

Alt.3. Samuelsen (på Lille Hjørtøy):

Kystverket igangsetter geotekniske undersøkelser for å avklare om grunnforholdene er gode nok til å bygge et strandkantdeponi i Samuelsen. Et deponi her antas og kunne romme alle massene, både de rene og de urene. Sjete for deponi kan bygges opp ved å benytte steinmasser fra Lille Hjørtøy. En utfylling her vil kunne gi rundt 40 daa nytt areal. Avklaring her antas i slutten av mai.

Nyholmsundet, Langstranda og Samuelsen er alle regulert til deponiformål, men krever tillatelse fra Fylkesmannen for deponering. Kystverket søker om tillatelse når nødvendige avklaringer foreligger.

Geotekniske undersøkelser/omfang av miljøopprydding:

De geotekniske undersøkelsene som skulle vært utført i havna i 2014 må snarest mulig igangsettes for å kunne vurdere et endelig omfang av miljøoppryddingsprosjektet. Rambøll har tilbakemeldt at de først har mulighet til å starte de geotekniske undersøkelsene i midten av mai.

Revidering av trinn 3-rapporten fra Rambøll:

Rapporten fra Rambøll er ufullstendig og må revideres. Resultater fra geotekniske undersøkelser skal legges til grunn ved revisjon av rapporten. Revisjonen skal også ta hensyn til øvrige tilbakemeldinger fra Miljødirektoratet og Fylkesmannen. Konklusjoner og anbefalinger i rapporten skal være tydelige og beskrive hvilke konsekvenser/miljøfordeler som oppnås ved opprydding i de ulike områdene.

Løsningsmuligheter/kostnader:

Per i dag er både deponiområde og endelig omfang av miljøopprydding i havna uavklart, og flere løsningsmuligheter kan være aktuelle. Tabellen viser noen av mulighetene med grovt anslåtte kostnader:

Oppryddingsalternativer	Kostnader*	
	Deponi 2: Nyholmsundet + Langstranda	Deponi 3: Samuelsvika (Lille Hjartøy)
Mudring av områdene 6,2 og 5	60,5 mill	63,1 mill
Mudring av områdene 6,2,5 og 4 Samt tildekking av område 4 og 3	97,9 mill	100,5 mill

* kostnadene inkl. bygging av deponi, byggherrekostnader, uforutsett og 25 % mva

Finansiering:

Miljødirektoratet har antydnet at de kan bidra med inntil 75 % av nettokostnadene (Bodø kommunes andel med fratrekk av mva.) til oppryddingsprosjektet, men har orientert om at det ikke finnes midler å bidra med innenfor årets (2015) budsjett. Finansiering av restbeløp må innarbeides i økonomiplanen for 2016. Dersom strandkantdeponi i Samuelsvika blir aktuelt vil muligens restbeløp kunne finansieres ved DA-midler i delprogram «Byen og havna».

Konsekvenser økonomiske / personellmessige / miljømessige / andre

Et miljøoppryddingsprosjekt i Bodø havn vil ha til hensikt å stoppe spredning av metaller og organiske miljøgifter for å redusere forurensing i sedimentene og bedre miljøet i havna. Ved å gjennomføre en miljøopprydding samtidig som Kystverket utdypet farleden oppnås både miljømessige, økonomiske, personellmessige og gjennomføringsmessige fordeler.

Konklusjon og anbefaling

Rådmannen anbefaler at det gjennomføres geotekniske undersøkelser og videre utredninger for å avklare deponiområde og endelig omfang av miljøoppryddingsprosjektet. Videre foreslås at prosjektet utføres i samkjøring med Kystverkets farledsutdyping. Kystverket vil ha ansvaret for selve gjennomføringen. Bodø kommune vil ha en prosjektkoordinator knyttet til totalprosjektet. Samkjøring av de 2 prosjektene, «miljøopprensning av Bodø indre havn» og «farledsprosjektet», vil ha store gevinster i forhold til økonomi, gjennomføring, personell og miljø i utførelsesfasen.

Rolf Kåre Jensen
Rådmann

Knut A. Hernes
Kommunaldirektør Teknisk

Marvin Johansen
Leder Byteknikk

Saksbehandler: Berit Janne Pedersen

Trykte vedlegg:

Vedlegg

- 1 Risikovurdering og tiltaksplan trinn 3, Bodø havn

<skal fylles ut>